
Katowice, 19 listopada 2025 roku

Dr hab. Michał Kania, prof. UŚ

Instytut Nauk Prawnych
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Senior Researcher
Centre for Private Governance
University of Copenhagen

RECENZJA

**Rozprawy doktorskiej Pana Magistra Michała Drozdowicza
pt. „Zasada realnego wykonania zamówienia publicznego”**

Promotor: dr hab. Ryszard Szostak, prof. UEK

Uwagi wprowadzające oraz uwagi dotyczące tematu Rozprawy

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana Magistra Michała Drozdowicza dotyczy problematyki zasady realnego wykonania zamówienia publicznego. Deklarowany przez Doktoranta dobór problematyki ocenić należy ze wszech miar pozytywnie. Problematyka będąca przedmiotem analizy łączy w sobie kilka istotnych wątków budzących zainteresowanie zarówno nauki, w tym prawa cywilnego oraz prawa zamówień publicznych, jak i przede wszystkim praktyki zamówień publicznych, w tym praktyki krajowej oraz zagranicznej.

Wybór tematu rozprawy doktorskiej zasługuje na pozytywną ocenę przede wszystkim z dwóch powodów. Po pierwsze dotyczy on etapu wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego, który to etap pomimo doniosłości praktycznej nie jest tak wszechstronnie opracowany w nauce prawa zamówień publicznych, jak etap wyboru najkorzystniejszej oferty. Powyższe może wynikać m.in. z faktu jedynie fragmentarycznej regulacji wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego przez ustawodawcę unijnego. Siłą rzeczy dominująca część regulacji na poziomie prawa UE poświęcona została etapowi wyboru najkorzystniejszej oferty, na którym to etapie może dochodzić najczęściej do naruszenia kluczowych zasad procedury, o których mowa w art. 18 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych.

Kwestiom związanym bezpośrednio z wykonaniem umowy w sprawie zamówienia publicznego poświęcono raptem cztery artykuły Dyrektywy 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych. Dotyczą one warunków realizacji zamówień (art. 70), podwykonawstwa (art. 71), modyfikacji umów w okresie ich obowiązywania (art. 72) oraz rozwiązywania umów (art. 73). W pozostałym zakresie kwestie wykonania umów w sprawie zamówienia publicznego pozostawione zostały krajom członkowskim UE. W konsekwencji analiza etapu wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego dokonywana jest zwykle na gruncie badań krajowych, zwykle poprzez przedstawicieli tej gałęzi prawa, która w poszczególnych krajach wiązana jest z etapem wykonania umowy.

Nie oznacza to jednak, całkowitej swobody w kształtowaniu regulacji dotyczących przedmiotowych umów, jak również ich interpretacji. Na fakt ten zwrócił uwagę Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku w sprawie *C-82/24 Veolia Water*, w którym podkreślono, że zasady unijnego prawa zamówień publicznych muszą mieć również zastosowanie do aspektów wykonania umowy wykraczających poza te wyraźnie objęte art. 70–73 Dyrektywy 2014/24/UE, a zatem również na kwestie dotyczące realnego wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Kraje członkowskie UE oparły swoje regulacje dotyczące etapu wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego o dwa główne modele oraz jeden model pośredni (hybrydowy). Pierwszy to model prywatnoprawny, który bazuje na kwalifikacji prawnej umów w sprawie zamówienia publicznego jako umów prawa prywatnego (prawa cywilnego lub prawa kontraktowego, głównie w Skandynawii gdzie regulacja stosunków cywilnoprawnych nie doczekała się opracowania w kodeksach cywilnych i rozszkana jest po aktach zbiorczo określanych mianem prawa kontraktowego). Do krajów tych zaliczyć należy m.in.: Niemcy, Austrię, Niderlandy, Danię, Szwecję, Czechy, Słowację oraz Polskę. W Polsce przyjmuje się, iż cywilnoprawny charakter umowy w sprawie zamówienia publicznego wynika m.in. z odesłania zawartego w artykule 8 ust 1 ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019), zgodnie z którym,

„Do czynności podejmowanych przez zamawiającego, wykonawców oraz uczestników konkursu w postępowaniu o udzielenie zamówienia i konkursie oraz do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061), jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.”

Odmienne kształtuje się sytuacja m.in. w Niemczech, Niderlandach oraz Danii, gdzie prywatnoprawny model umowy w sprawie zamówienia publicznego wynika przede wszystkim

z dorobku orzecznictwa oraz nauki prawa. (Zob. np. M Fromont, 'L'évolution du droit des contrats de l'administration – differences théoriques et convergences de fait' in R Noguellou and U Stelkens (eds), *Comparative Law on Public Contracts* (Brussels, Bruylant, 2010), N Fenger, *Forvaltningsloven med kommentarer*, 2nd edn, Copenhagen, DJØF Publishing, 2020).

Drugim modelem jest model publicznoprawny, traktujący umowę w sprawie zamówienia publicznego jako umowę publicznoprawną (w części krajów jako umowę administracyjną, choć złagodzenie tej formy nastąpiło głównie poprzez kodyfikację orzecznictwa TSUE w sprawie zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego na gruncie art. 72 Dyrektywy 2014/24/UE). Do krajów, które przyjęły model publicznoprawny zalicza się m.in. Francję, Portugalię, Hiszpanię, oraz Grecję. Model publicznoprawny charakteryzuje się m.in. regulacją etapu wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego w aktach normatywnych poświęconych zamówieniom publicznym, uprzywilejowaną pozycją zamawiającego, oraz kognicją sądów administracyjnych w sprawach sporów powstających na tle umów w sprawie zamówienia publicznego (choć nie jest to absolutną regułą).

Wskazać można również na istnienie trzeciego modelu (mieszanego lub hybrydowego), którego przedstawicielami są m.in. Włochy, Finlandia oraz Belgia.

Po drugie wybrany przez Autora temat dotyczy interakcji pomiędzy prawem zamówień publicznych a prawem cywilnym, która to interakcja generuje liczne problemy tak natury teoretycznej, jak i praktycznej. W tym kontekście pojawia się pytanie dotyczące tego, jaki wpływ na stosowanie konstrukcji prawnych typowych dla prawa cywilnego wywiera regulacja prawa zamówień publicznych, w tym regulacja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE. Na powyższy aspekt zwrócił uwagę TSUE we wspomnianym wyroku z dnia 5 czerwca 2025 roku w sprawie C-82/24 Veolia Water. W pkt 50 uzasadnienia Trybunał zauważył,

„Zasadę równego traktowania i obowiązek przejrzystości, o których mowa w art. 10 dyrektywy 2004/17, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu w drodze analogii do umowy o roboty budowlane, zgodnie z wykładnią sądową, przepisów prawa krajowego regulujących gwarancję w dziedzinie umów sprzedaży, których treść nie została wyraźnie określona ani w dokumentacji przetargowej, ani w umowie o roboty budowlane, jeżeli zastosowanie takich przepisów nie jest wystarczająco jasne i przewidywalne dla rozsądnie poinformowanego i wykazującego zwykłą staranność oferenta.”

Pomimo zatem traktowania umowy w sprawie zamówienia publicznego jako umowy cywilnoprawnej (w kontekście prawnoporównawczym również jako umowy prawa prywatnego) nie jest właściwym przyjęcie założenia, zgodnie z którym do umowy tej stosuje się wprost wszystkie przepisy Kodeksu Cywilnego lub innej regulacji w zakresie kształtowania treści

stosunków zobowiązaniowych np. duńskiego prawa kontraktów, nie dostrzegając głębszej natury umów w sprawie zamówienia publicznego związanej z prawem publicznym. Część przepisów prawa cywilnego, czy też prawa kontraktowego może bowiem podlegać daleko idącym modyfikacjom, również na gruncie rodzimego prawa zamówień publicznych. Przykładem może być wspomniana w pracy cywilnoprawna konstrukcja *Rebus sic stantibus* (znana również w innych porządkach prawnych jako konstrukcja *Wegfall der Geschäftsgrundlage*, *Doctrine of frustration*, *Eccessiva onerosità sopravvenuta*, czy też *Doctrine of impracticability*), co do której regulacja zawarta w art. 72(1)(c) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE nie wydaje się pozostawać w prostej relacji zupełnej odmienności i niezależności, jak wskazał Autor na stronach 255 i 256.

Dostrzeżenie wzajemnych relacji pomiędzy prawem zamówień publicznych a prawem cywilnym, również w kontekście prawoporównawczym wydaje się być kluczowe dla należytego opracowania tematu zaproponowanego przez Doktoranta.

Problematyka podjęta w recenzowanej pracy doktorskiej nie doczekała się do tej pory kompleksowego opracowania w literaturze przedmiotu po wejściu w życie ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych. Również przed uchwaleniem obecnie obowiązującej ustawy nie była ona przedmiotem dostatecznego opracowania w rodzimej nauce prawa zamówień publicznych. Praca stanowi zatem istotne uzupełnienie luki w tym zakresie. Ze względu na wysoki poziom merytoryczny pracy, w części dotyczącej prawa polskiego, w szczególności prawa cywilnego, rekomenduję jej publikację. Publikacja dzieła przyczyni się bowiem bez wątpienia do podniesienia jakości stosowania prawa zamówień publicznych w Polsce oraz dalszego zacieśnienia interakcji pomiędzy przedstawicielami nauki prawa cywilnego oraz prawa zamówień publicznych. Wiele z poniższych uwag ma na celu wsparcie Autora w rychłym opublikowaniu Dzieła.

Temat wybrany przez Doktoranta jest tematem wymagającym głębokiej wiedzy zarówno z zakresu prawa cywilnego, prawa zamówień publicznych, publicznego prawa gospodarczego, prawa administracyjnego, jak również prawa UE, w tym przede wszystkim unijnego prawa zamówień publicznych. (Dyrektywy 2014/23/UE, Dyrektywy 2014/24/UE, jak również Dyrektywy 2014/25/UE). Autor bez wątpienia wykazał się doskonałą znajomością rodzimego prawa cywilnego.

Problematyka wybrana przez Doktoranta wymaga również wszechstronnej wiedzy praktycznej. Autor wykazał się taką wiedzą a Jego rozważania często przyjmują formę interesującego komentarza do analizowanych przepisów.

Cele/Problemy badawcze Rozprawy/Metody

Praca Pana Michała Drozdowicza pod kątem metodologicznym przygotowana jest dobrze. Ze wstępu udaje się wyłuskać cel pracy (str. 7). Wydaje się być nim omówienie zasady realnego wykonania zamówienia w ujęciu dyrektywalnym, jak również omówienie wybranych przez Autora instrumentów prawnych, które występują w prawie zamówień publicznych oraz w prawie zobowiązań. Dobór wskazanych instrumentów wydaje się miejscami za szeroki. Dotyczy to przede wszystkim uwag zawartych w rozdziale 4 pracy. Zbyt szerokie ujęcie zakresu badań powoduje, iż część uwag zamiast charakteru analitycznego posiada cechy deskryptywne.

W sposób klarowny z kolei Doktorant wskazał na tezy pracy, do których zaliczył: po pierwsze tezę, zgodnie z którą w prawie zamówień publicznych, funkcjonująca w oparciu o subsydiarne zastosowanie art. 354 KC, zasada realnego wykonania zamówienia publicznego jest zorientowana na zaspokojenie potrzeb zbiorowych.

Po drugie tezę, iż zasada realnego wykonania zobowiązania podlega w zamówieniach publicznych zaostreniu poprzez liczne rozwiązania normatywne oraz odpowiednią ich wykładnię, ukierunkowane każdorazowo na cele (przeznaczenie) zamawianych usług, dostaw oraz robót budowlanych.

Po trzecie, tezę zgodnie z którą obowiązek realnego wykonania zobowiązania w sferze zamówień publicznych podlega swoistej asekuracji poprzez ograniczenie autonomii woli zamawiającego, a także swobody kontraktowej stron wskutek licznych przepisów imperatywnych oraz jednokierunkowo imperatywnych. Nie bez znaczenia według założeń Autora pozostają też publicznoprawne powinności przygotowawcze (analiza potrzeb i wymagań, adekwatny opis, a także należyte oszacowanie przedmiotu zamówienia), przymus dochodzenia roszczeń przysługujących zamawiającemu, sporządzenie raportu z wykonania zamówienia. (str. 8,9).

Wskazane powyżej tezy na bazie wszechstronnej i kompleksowej analizy Autor zweryfikował pozytywnie. (str. 315).

Autor zastosował w pracy przede wszystkim metodę dogmatyczną. Dobór samej metody zastosowanej przez Autora ocenić należy pozytywnie. Umożliwia one bowiem osiągnięcie celu

oraz zweryfikowanie tez postawionych w pracy. Pytanie może pojawiać się jednak w kontekście licznych odwołań do europejskich aktów prawa modelowego, w tym do Projektu Wspólnych Ram Odniesienia (DCFR) oraz Zasad Europejskiego Prawa Kontraktów (PECL). Powyższe akty nie mają charakteru prawnie wiążącego, a ich wartość jest często kwestionowana w nauce prawa. Samo użycie DCFR oraz PECL jako punktu odniesienia do analizy porównawczej rozwiązań przyjętych na gruncie prawa zamówień publicznych wymagało jak się wydaje szerszego uzasadnienia, niż to które zostało przedstawione na stronie 10. Ponadto odwoływanie się do wskazanych aktów uzasadnia szerszą analizę rozwiązań zawartych na poziomie regulacji prawa UE, w tym przede wszystkim tych, które odnoszą się do kwestii związanych z wykonaniem umowy w sprawie zamówienia publicznego. Odwołania do treści DCFR oraz PECL mają charakter wypadkowy. Trudno dostrzec konsekwencje w wybiórczym przywoływaniu treści DCFR oraz PECL w całej pracy.

Poważniejsze zastrzeżenia dotyczą użycia przez Autora metody prawnoporównawczej. Autor w swoich rozważaniach komparatystycznych odniósł się do dwóch porządków prawnych, tj.: do regulacji prawa niemieckiego oraz prawa niderlandzkiego. Analiza przeprowadzona przez Autora nie zawiera jednak dogłębnej analizy relacji pomiędzy prawem zamówień publicznych (niderlandzkim Aanbestedingswet oraz Gids Proportionaliteit 2016 oraz niemiecką Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, w części dotyczącej zamówień publicznych) a prawem cywilnym w tychże krajach. Brakuje uwag poprzedzających jakiekolwiek wnioski, czy też podsumowania. Ponadto, jak wskazano we wcześniejszej części recenzji oba kraje zaliczane są do tego samego modelu, traktującego umowę w sprawie zamówienia publicznego jako umowę cywilnoprawną, co stawia pod znakiem zapytania wartość naukową takiego zabiegu. Wydaje się, iż bardziej celowym mogłoby się okazać obok analizy rozwiązań niemieckich, czy też niderlandzkich odwołanie do porządku prawnego innego państwa, którego rozwiązania bazują na uznaniu umowy w sprawie zamówienia publicznego za umowę publicznoprawną, np. Francji, Grecji czy też Portugalii.

Użycie metody historycznej ocenić należy pozytywnie. Wydaje się jednak, iż rozważyć należało analizę wykraczającą poza umowę w sprawie zamówienia publicznego a obejmującą również umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi, do której to regulacji Autor odnosi się w kilku miejscach w pracy (np. str. 31). Warto było również uwzględnić w prowadzonych rozważaniach wątki odnoszące się do kształtowania koncepcji umowy publicznej na gruncie prawa UE. Rozważania takie oparte o bogatą literaturę oraz orzecznictwo TSUE pozwoliłoby na lepsze

wyjaśnienie związków pomiędzy prawem zamówień publicznych a prawem cywilnym w kontekście realnego wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Oobecne braki szerszego wykorzystania metody komparatystycznej oraz historycznej nie wpływają na pozytywną ocenę pracy.

Struktura i Aspekt formalno-warsztatowy Rozprawy

Struktura Rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa składa się ze spisu treści, wykazu ważniejszych skrótów, wstępu, 6 rozdziałów, zakończenia oraz wykazu bibliografii. Literatura obejmuje zarówno pozycje krajowe, jak i dorobek literatury zagranicznej. Dorobek literatury krajowej nie budzi zastrzeżeń. Praca jest należycie udokumentowana. W pracy zawarto 1222 przypisy, często w sposób interesujący rozwijające wątki zawarte w tekście głównym. W sumie praca liczy 349 stron.

W pracy wykorzystano bogate orzecznictwo sądowe, w tym orzeczenia TSUE (35 wyroków) oraz bardzo bogate i poddane szczegółowej oraz krytycznej analizie orzecznictwo sądów polskich oraz KIO. Wykorzystane w pracy orzecznictwo znacząco wzbogaca warstwę rozważań praktycznych. Autor komentując wyroki w jasny i zdecydowany sposób odnosi się do przedstawianych w nim tez.

We wstępie Autor zarysował cel pracy, wskazał w sposób klarowny tezy pracy, jak również metody, które zostały wykorzystane do osiągnięcia stawianego celu. Już na tym etapie Autor jednoznacznie przesądził o cywilnoprawnym charakterze umowy w sprawie zamówienia publicznego. (str. 6). Nie kwestionując tego poglądu warto było jednak wskazać na inne poglądy w tym przedmiocie występujące przede wszystkim w bardzo bogatym dorobku doktryny zagranicznej. Powyższa uwaga związana jest z tym, iż całość dalszych rozważań Autor opiera na kwalifikacji umowy w sprawie zamówienia publicznego jako umowy cywilnoprawnej. Dorobek doktryny krajowej w kontekście publicznoprawnego charakteru umowy w sprawie zamówienia publicznego został jedynie zasygnalizowany w przypisie 11. Warto było również odnieść się we wstępie do koncepcji umowy publicznej, wypracowanej na gruncie dorobku prawa UE. Takie podejście wydaje się być koniecznym ze względu chociażby na późniejsze liczne odniesienia do regulacji zawartych w Dyrektywie 2014/24/UE.

Rozdział 1 (str. 14 - 77) zatytułowany został „Problematyka wykonania umowy na tle prawnoporównawczym”. Tytuł nie odpowiada rzeczywistej treści rozdziału. Rozdział ten zawiera bowiem w pierwszej kolejności bardzo ciekawe zarysowanie tła historycznego dotyczącego kreowania się zasady realnego wykonania zamówienia publicznego. Jest to aspekt decydujący dominujący w tej części pracy. Nie posiada on jednak charakteru szerszych badań prawnoporównawczych.

Interesujące są uwagi poczynione przez Autora na gruncie prawa konwencyjnego oraz aktów europejskiego prawa modelowego. Jak wskazano jednak powyżej brakuje szczegółowego uzasadnienia, bądź chociażby zasygnalizowania powodów i kontekstu wyboru tychże źródeł w kontekście analizy zasady realnego wykonania zamówienia publicznego. Pojawia się np. pytanie dotyczącego tego dlaczego akty europejskiego prawa modelowego powinny być brane pod uwagę przy analizie zasady realnego wykonania zamówienia publicznego w Polsce? Ponadto analiza dotycząca Konwencji Wiedeńskiej, DCFR oraz PECL wydaje się być zbyt rozbudowaną w tej części rozważań.

Aktualnymi pozostają uwagi dotyczące wyboru źródeł prawa obcego oraz sposobu ich analizy. Uwaga ta dotyczy zarówno powierzchowności analizy samych przepisów, jak i kwestii fundamentalnej dotyczącej relacji pomiędzy prawem zamówień publicznych a prawem cywilnym w wybranych przez Autora krajach. Kluczowym jest również pytanie, w jaki sposób analiza wybranych przez Autora porządków prawnych koresponduje z rozwiązaniami rodzimymi? Brakuje w tym zakresie wniosków i propozycji implementacji ewentualnych rozwiązań do polskiego porządku prawnego.

Rozdział 2 (str. 78 – 123) poświęcony został zakresowi realnego wykonania umowy w sprawie zamówienia publicznego. W rozdziale omówiono w szczególności (wedle nazewnictwa przyjętego przez Autora) racjonalne kryteria wykonania zamówienia, granice powinności wykonania zamówienia oraz realne wykonanie zamówienia na tle zapewnienia dostatecznej efektywności zamówienia.

Analiza rozpoczyna się od interesujących, aczkolwiek przedstawionych skrótowo uwag dotyczących zasady *Pacta sunt servanda*. Na stronach 80-82 Autor definiuje kluczowe z punktu widzenia pracy pojęcie realnego wykonania zamówienia. Bardzo interesujące są uwagi dotyczące elementów rzeczywistego świadczenia, które pozostaje w zgodzie z treścią zamówienia. (str. 86-

90). Następnie Autor przechodzi do omówienia „racjonalnych kryteriów wykonania zamówienia”. Jest to bardzo dobrze opracowany fragment pracy, w którym wskazane zostały modyfikacje jakie w powyższym zakresie występują na gruncie prawa zamówień publicznych. Na uwagę zasługuje np. oryginalne opracowanie kwestii dotyczących rozumienia zwyczajów na gruncie zamówień publicznych.

Rozdział 3 (str. 124 – 171) poświęcony został uwarunkowaniu zasady realnego wykonania zamówienia. W rozdziale tym Autor omówił kwestie dotyczące analizy potrzeb i wymagań, ustawowe zasady opisu przedmiotu zamówienia, racjonalne kryteria oceny ofert, optymalne postanowienia umowy finalnej, ustanowienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy oraz udzielenie zaliczki na poczet wykonania umowy.

Wątpliwości dotyczą samego tytułu tego rozdziału. Wydaje się, iż kwestia uwarunkowań sugeruje szeroką analizę przedmiotowego zagadnienia, dotyczącą m.in. dogłębnej analizy pojęcia interesu publicznego, czy też zaspokajania potrzeb zbiorowych. Bardziej trafnym byłoby wskazanie w tytule rozdziału 3, iż chodzi o uwarunkowania prawne, w szczególności zaś te, które wynikają z ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych oraz Kodeksu cywilnego.

Rozdział 4 (str. 172 - 216) dotyczy kwestii związanych z wiarygodnością wykonawcy. W rozdziale tym Autor omówił kwestie dotyczące podstaw wykluczenia z ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego, warunki wymagane od wykonawców, stopniowanie spełnienia warunków podmiotowych w ramach oceny wiarygodności wykonawcy oraz formy wzmocnienia potencjału realizacyjnego wykonawcy.

Rozdział ten oparty został o analizę przepisów zawartych w ustawie z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych. Rozdział jest luźno związany z głównym przedmiotem badań zawartych w rozprawie. Problematyka przesłanek wykluczenia z ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego, czy też sama konstrukcja tzw. „self-cleaningu” mogłyby stanowić przedmiot badań w ramach odrębnej rozprawy doktorskiej. Stąd próba poważnego opracowania powyższych zagadnień na kilkudziesięciu stronach wydaje się być chybiona. Jako przykład wskazać można uwagi dotyczące samooczyszczenia. Lapidarne ujęcie tego tematu powoduje, iż zamiast analizy zagadnienia pojawia się jego opis, przypominający ujęcie podręcznikowe.

Rozdział 5 (str. 217-269) zatytułowany został „Rozwiązania zaostrażające obowiązek realnego wykonania umowy”. W rozdziale tym Doktorant omówił kwestie dotyczące publicznoprawnego obowiązku dochodzenia roszczeń, obowiązku współdziałania stron, nadzór nad realizacją zamówienia, rzetelnego odbioru zamówienia, ograniczonej dopuszczalności modyfikacji umowy, oraz ograniczenia przedwczesnego rozwiązania umowy.

W istocie w rozdziale tym Autor umieścił kilka konstrukcji prawnych, które w Jego opinii związane są z realnym wykonaniem umowy w sprawie zamówienia publicznego. Podobnie jak w rozdziale 4 działania Autora sprowadzają się do opisu kilku istotnych konstrukcji prawnych. Nie stanowią one jednak dogłębnej ich analizy. Jako przykład wystarczy wskazać konstrukcję modyfikacji umowy w sprawie zamówienia publicznego. Zagadnieniu temu poświęcono kilka prac doktorskich oraz doskonałą książkę habilitacyjną autorstwa prof. UW Piotra Bogdanowicza. Tymczasem w recenzowanej rozprawie kwestii modyfikacji umowy w sprawie zamówienia publicznego poświęcono raptem 12 stron (str. 250-262).

Podobnie lakonicznie w kontekście odstąpienia od umowy Autor wskazuje na rozumienie interesu publicznego. Autor wskazuje, iż „Pojęcie interes publiczny jest pojemne”. (str. 266). Wydaje się, iż pojęcie interesu publicznego, istotne z punktu widzenia wielu konstrukcji omawianych w pracy, w tym stanowiące element jednej z tez przedstawionych przez Autora wymagałoby szerszego omówienia z odwołaniem do bogatej literatury prawa administracyjnego oraz publicznego prawa gospodarczego.

Rozdział 6 (str. 217- 269) zawiera uwagi dotyczące zaostżenia odpowiedzialności za jakość przedmiotu zamówienia, racjonalnego operowania karami umownymi, wykonania zastępczego w zamówieniu publicznym, zaspokojenia roszczenia zamawiającego z przedmiotu zamówienia oraz publicznoprawnego obowiązku ewaluacji realnego wykonania zamówienia.

Rozdział poświęcony został, jak wskazuje Autor niektórym rozwiązaniom stymulującym realne wykonanie zamówienia. Powstaje pytanie wedle jakich kryteriów Autor zakwalifikował wskazane kwestie do kategorii „niektórych” innych rozwiązań poza tymi, które zostały omówione wcześniej.

W rozdziale 6 Autor przedstawił wiele ciekawych opinii i wniosków. Interesujące są szczególnie uwagi dotyczące kar umownych oraz wykonania zastępczego w zamówieniach publicznych.

W podsumowaniu pracy przedstawiono główne wnioski wynikające z przeprowadzonej przez Autora analizy. Wydaje się, iż wartość podsumowania wzrosłaby gdyby Autor pokusił się o przedstawienie w tej części pracy większej liczby postulatów *de lege ferenda*.

Strona formalno-warsztatowa

Strona formalno-warsztatowa rozprawy przygotowanej przez Pana Michała Drozdowicza jest poprawna. Praca napisana jest językiem względnie prostym i komunikatywnym. Zdania są logiczne, tezy rozwijane są należycie. Logika wywodów jest jasna.

Przyjęte założenia konstrukcyjne Autor realizuje w sposób konsekwentny i zdyscyplinowany. Analiza poparta jest należycie prowadzoną wykładnią przepisów prawa. Kompetencje Autora w tym zakresie nie budzą zastrzeżeń. Warsztat pracy Doktoranta ocenić należy jako prawidłowy.

Drobne uwagi dotyczą następujących kwestii (Poniżej wskazano 50 wybranych przykładów):

Lp.	Strona	Istniejący tekst	Propozycja zmiany
1.	Str. 8	społeczno-gospodarczego Wartość	Brak kropki
2.	Str. 9	obowiązek realnego wykonania zobowiązania w sferze zamówień publicznych podlega swoistej asekuracji	Czy można mówić o nieswoistej asekuracji?
3.	Str. 9	Z metodologicznego punktu widzenia podstawową odgrywa	Rolę?
4.	Str. 9	Liczyło się w tym względzie	Istotnym było? Słowo <i>liczy się</i> jest zdecydowanie nadużywane w pracy.
5.	Str. 10	aby uczestniczyć w przetargach	Czy szerzej w zamówieniach publicznych?
6.	Str. 14	odpłatność po stronie zamawiającego świadczenie niepieniężne	Brak przecinka
7.	Str. 15	Przywołany podział pozostaje rozłączny względem typologii umów cywilnoprawnych, zasadniczo odgrywa znaczenie proceduralne, lecz wpływa na obligatoryjną treść zamówienia	Poprzez użycie słowa <i>lecz</i> zdanie staje się niezrozumiałe
8.	Str. 22	Względna stabilizacja nastąpiła dopiero na koniec dominatu w wschodniej części Cesarstwa	We?
9.	Str. 25	która egzekucję osobistą pieniężnych roszczeń prywatnoprawnych w postępowaniu legisakcyjnym	Zdanie niezrozumiałe (nie chodzi o słowo legisakcyjne)

10.	Str. 26	zostało już szerzej.77.	Zbędna kropka
11.	Str. 26	treściwo tożsame	Treściowo?
12.	Str. 29	jednak zapatrywania kanonistów wymóg realnego wykonania nie były jednolite	Na wymóg?
13.	Str. 29	w związku z powiązaniem wymogu realnego wykonania z zawarciem umowy cywilnoprawnej	Zawarciem?
14.	Str. 31	Przeciągające się utrzymywanie się	Zbędne słowo <i>się</i> ?
15.	Str. 38	i uzupełniane było o roszczenie odszkodowawczym	O roszczenie odszkodowawcze?
16.	Str. 39	Umowy odpłat zawierane były	Odpłatne?
17.	Str. 42	lecz innym miejscu lub czasie	W miejscu lub (w) czasie?
18.	Str. 44	oraz eliminowane z zamówień podmiotów	Eliminowanie?
19.	Str. 47	uznawano przykłady zastosowania zasady realnego wykonania na tle konkretnych umów.	Uznawano jako?
20.	Str. 57	Przeszkodę może powodować działalność organów państwowych, tym wprowadzenie nowej regulacji,	W tym?
21.	Str. 64	albo samej przeszkodzie lub jej skutków uniknie	Przeszkody?
22.	Str. 70	Co do zasady, założenie wyrasta z rozumienia	Ze zrozumienia?
23.	Str. 75	z przywołanego wyżej art. 6: 248 BW związanym z przestrzeganiem wymagań racjonalności oraz uczciwości	Związanego?
24.	Str. 90	przy czym w zamówieniach publicznych odnosić się bezwzględnie do wykonawcy, jak i zamawiającego	Odnosić się będzie?
25.	Str. 94	a następnie przepisy bezwzględnie obowiązujące	Przepisom?
26.	Str. 103	gdy w według powszechnej opinii	Zbędne w?
27.	Str. 106	istotne jest zaufanie realizacyjnego do dłużnika	Istnienie?
28.	Str. 107	Prawo zamówień publicznych nie wprowadza jednak w tym względzie szczególnych unormowań, w tym wprowadzenia w tym względzie sankcji kontraktowych	Podwójne użycie zwrotu w tym względzie
29.	Str. 118	z ramach rękojmi wad przedmiotu zamówienia	W ramach?
30.	Str. 121	Z uwagi na publicznoprawnych obowiązek dochodzenia roszczeń	Zdanie niezrozumiałe
31.	Str. 131	w sposób zgody z podstawowymi zasadami zamówień publicznych	W sposób zgodny?
32.	Str. 141	W szczególności, umowa o zamówienie publiczne może nie tylko naruszać ekwiwalentność świadczeń, lecz także ignorować koniecznego poziomu ochrony praw po stronie wykonawcy	Zdanie niezrozumiałe

33.	Str. 141	Jeżeli wykonanie zamówienia in natura z względów usprawiedliwionych potrzebami publicznymi	Ze względów?
34.	Str. 164	Nawiązanie bezpośredniego stosunku zabezpieczającego następuje w wskutek wystawienia przez gwaranta dokumentu gwarancji	Wskutek?
35.	Str. 167	Efekt ten osiąga się poprzez wsparcie zaliczkowe z uwzględnieniem sposobu wydatkowania i rozliczania zaliczki	Wydatkowania?
36.	Str. 184	obejmuje elementy związane odbudową zaufania	Z odbudową?
37.	Str. 189	Natomiast w jednych z rozstrzygnięć KIO	W jednym z?
38.	Str. 190	Kolejnych argumentów dostarczają zasada proporcjonalności oraz efektywności	Zasady lub zasada i zasada?
309	Str. 191	Inne mogą prowadzić działalność gospodarczą uboczną, obok podstawowych zdań statutowych	Zadań?
40.	Str. 191	bezpośrednio w swoim imieniu	W swoim?
41.	Str. 192	uzyskanie niezbędnej koncesji w postaci decyzji właściwego ministra	W postaci?
42.	Str. 225	W zamówieniach publicznych jest sytuacja występująca najczęściej	Jest to?
43.	Str. 226	Wydaje się, że zamawiający powinien również przyjąć od wykonawcy świadczenie odbiegające o warunków zamówienia	Od warunków?
44.	Str. 237	Realne wykonanie części zamówienia przez podwykonawcę łączy się zatem szczególną ochroną jego wiarygodności	Ze szczególną?
45.	Str. 249	Wymóg wydania pokwitowania rzutuje na realne wykonania	Wykonanie?
46.	Str. 265	Podkreślenie wymaga, że są to wartości na tyle istotne	Podkreślenia?
48.	Str. 281	Liczą się zatem ograniczenia podszykowane zasadami współżycia społecznego oraz ustalonymi zwyczajami	Podszykowane?
49.	Str. 290	Tymczasem w zamówieniach publicznych ta stania ma podstawowe znaczenie jako bezwarunkowa	Ostatnia?
50.	Str. 303	gdy już rozpoczętym dziele ujawnia się wady konstrukcyjne	W już rozpoczętym?

Wydaje się, iż porządek analiz przedstawianych w poszczególnych rozdziałach mógłby zostać zwiększony poprzez wykorzystanie konstrukcji, wydzielonych w klarowny sposób, krótkich

wprowadzeń oraz podsumowań kluczowych wniosków w każdym z rozdziałów. Wprowadzenia mogłyby zawierać krótkie omówienie przedmiotu rozważań w każdym z rozdziałów oraz nawiązania do już przeprowadzonych analiz. Przede wszystkim jednak wprowadzenia powinny odnosić się do tez postawionych na wstępie pracy. Przyczyniłoby się to w znacznym stopniu do wzmocnienia analitycznej warstwy pracy, w miejsce dominującego deskryptywnego jej charakteru. Z kolei podsumowania mogłyby zawierać podstawowe wnioski płynące z analizy prowadzonej w poszczególnych rozdziałach oraz zarysowanie uzasadnienia przejścia do kolejnych wątków analizowanych w pracy.

W niektórych fragmentach rozprawy zastosowano konstrukcje wniosków do podrozdziałów, które doskonale przyczyniają się do wyjaśnienia toku wywodów (np. str. 35).

Kwestia braku zastosowania wprowadzeń oraz podsumowań nie wpływa na pozytywną ocenę pracy. Pozostaje ona bowiem w każdym przypadku indywidualnym wyborem Autora.

Zasadnym wydaje się również wprowadzenie znacznie większej liczby podpunktów w ramach istniejącego podziału pracy. Obecny sposób podziału tekstu powoduje, iż często czytający gubi wątek w natłoku informacji przytaczanych przez Autora. Sytuację poprawiłoby częstsze stosowanie akapitów.

Ocena merytoryczna Rozprawy i Uwagi Końcowe

Recenzowana praca zasługuje w mojej opinii na **pozytywną ocenę**. Do szczególnych zalet przedstawionej rozprawy, istotnych w świetle art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.), zgodnie z którym,

„Rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej. Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne.”

zaliczam przede wszystkim **kompleksowość** ocenianego opracowania, jak i jego nowatorski charakter. Praca zawiera analizę wątków należących zarówno do prawa zamówień publicznych, jak i prawa cywilnego. Autor w sposób klarowny łączy wątki z poszczególnych dziedzin badanego prawa, wykazując logiczność i konieczność istniejących między nimi powiązań. Dużą wartością pracy są uwagi praktyczne Autora formułowane w sposób jasny oraz odważny.

Recenzowana praca posiada charakter **oryginalny i samodzielny**. Autor dokonał oryginalnego rozwiązania problemu naukowego. Praca zawiera cenne wnioski autorskie. Autor formułuje swoje poglądy w sposób jednoznaczny. Tytułem przykładu wskazać można na wniosek de lege ferenda sformułowany na stronie 232, zgodnie z którym,

„W konkluzji poczynionych ustaleń zgłosić należy postulat zmiany prawa zamówień publicznych polegającej na wprowadzeniu obowiązku sprawdzenia prawidłowości spełnianego, jak i spełnionego świadczenia niepieniężnego.”

W rozprawie Autor przedstawił również cenne wnioski końcowe, które realizują cele postawione we wstępie pracy. Wnioski te dotyczą np. następujących kwestii:

- 1.) Autor krytycznie ocenia pominięcie przez ustawodawcę obowiązków zamawiającego w zakresie: nadzoru nad spełnieniem świadczenia głównego, sprawdzenia zaofiarowanego świadczenia pod kątem zgodności z treścią zobowiązania, obowiązku rzetelnego odbioru przez zamawiającego świadczenia należytego, zastrzeżenia kary umownej z tytułu naruszenia głównego roszczenia pierwotnego (str. 317),
- 2.) Zdaniem Autora ograniczony zakaz wprowadzania zmian i uzupełnień do umowy o zamówienie publiczne, a także wykluczenie możliwości jej przedwczesnego rozwiązania za porozumieniem stron lub w drodze odstąpienia z błahych powodów stanowią swoiste gwarancje zasady realnego wykonania zamówienia publicznego zarówno z punktu widzenia uczciwej konkurencji, jak i zapewnienia ciągłego zaspokajania potrzeb zbiorowych (str. 318),
- 3.) Autor podnosi, iż doniosłą rolę praktyczną odgrywa popularyzacja wiedzy i doświadczeń co do egzekwowania zasady realnego wykonania zamówienia, zwłaszcza w aspekcie dobrych praktyk urzędniczych. W przedmiocie promowania niezbędnych usprawnień osiągnięto już wiele, szczególnie dzięki działaniom UZP, pozostaje troska o podniesienie przejrzystości regulacji dotyczącej nadzoru nad realizacją zamówienia oraz jej spójności wewnętrznej, sygnalizowanej zresztą w piśmiennictwie. (str. 318).

Konkluzja

W konkluzji stwierdzam, iż recenzowaną rozprawę pt. „Zasada realnego wykonania zamówienia publicznego” ocenić należy pozytywnie. Recenzowana rozprawa autorstwa Pana Magistra Michała Drozdowicza zawiera oryginalne w swej treści rozwiązanie zagadnienia naukowego

o istotnym znaczeniu, zarówno dla teorii jak i dla praktyki. Rozprawa spełnia w mojej ocenie wymogi stawiane rozprawom doktorskim, określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.).

W związku z powyższym wnoszę o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie Pana Michała Drozdowicza do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Katowice, 19 listopada 2025 roku

dr hab. Michał Kania, prof. UŚ